

Et trygt arbeidsliv for alle

Norge har i all hovedsak et inkluderende, rettferdig og effektivt arbeidsliv hvor ni av ti trives på jobben. Vi ligger i verdenstoppen både for jobbtrivsel og motivasjon. Likevel preges FOs medlemmers arbeidshverdag av store utfordringer.

FOs medlemmer ligger på toppen av yrkesgrupper som opplever vold og trusler i arbeidshverdagen og ligger langt over gjennomsnittet for uønsket seksuell oppmerksomhet på jobb. 37 prosent av barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere rapporterer at de er psykisk utmattet på grunn av jobben. Dette står i sterk kontrast til gjennomsnittet i Norge som er på 22 prosent.

Kvinnehelseutvalget la i 2023 frem en NOU som viser at ansatte i helse- og sosialsektoren er gruppen med høyest sykefravær sammenliknet med andre sektorer. En studie fra Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) viser at risikoen for langt sykefravær er 42 prosent høyere blant kvinner i helse- og sosialyrker enn i andre yrker. Vold, emosjonelle krav og tunge løft er blant hovedårsakene det pekes på.

Arbeidsgiver har et særlig ansvar for å legge aktivt til rette for et forsvarlig og godt arbeidsmiljø og trygghet på arbeidsplassen. Det forutsetter en kultur for inkludering og mangfold, samt et målrettet arbeid med helse, miljø og sikkerhet på alle arbeidsplasser.

Alle virksomheter har et lovpålagt ansvar for forebygging av, varsling om, og tiltak ved tilfeller av vold, trusler, diskriminering og trakassering.

Tross klare lovbestemmelser og skjerpede krav om risikovurdering og tiltak for å redusere vold og trusler, viser statistikken ingen nedgang i rapporterte tilfeller av vold og trusler i arbeidslivet. FO mener det er behov for tydelige retningslinjer og bedre opplæring når det gjelder forebygging og håndtering av utfordrende arbeidssituasjoner. Skader som oppstår under pålagte øvelser i arbeidstiden skal regnes som yrkesskade og danne grunnlag for erstatning.

Selv om det i første rekke er et arbeidsgiveransvar å sørge for trygge rutiner på arbeidsplassen, må også arbeidstakere være forberedt på hva som vil møte dem i arbeidslivet. Det krever at utdanningene i mye større grad enn i dag setter dette på dagsorden i undervisningen av fremtidige sosialarbeidere.

Det må etableres gode strukturer som ivaretar arbeidstakere når alvorlige hendelser oppstår. Endrede rammebetingelser kan få store konsekvenser for den enkeltes arbeidshverdag. Dette gjelder også belastninger som skjer over tid, som for eksempel trusler og hets. Psykiske belastninger kan over lengre perioder føre til alvorlige skader, og må likestilles med akutte hendelser. Det er på tide at også slike belastninger blir definert som yrkesskade og dermed danne grunnlag for erstatning.

Det er store utfordringer som må tas tak i før vi har et trygt og godt arbeidsliv for alle. Arbeidstilsynet og ansvarlige myndigheter må forsterke arbeidet mot vold og trusler i helse- og

sosialsektoren. Det er behov for økt anerkjennelse av utfordringene som preger kvinnerike yrker, og flere kunnskapsbaserte tiltak som kan motvirke sykefravær og belastning over tid.

Arbeidet mot vold og trusler må intensiveres, og det må legges til rette for et systematisk samarbeid mellom partene i arbeidslivet for å følge opp arbeidsmiljølovens bestemmelser. Dette er avgjørende for å sikre et trygt arbeidsliv.